

ויזרע יצחק

פרשת "נצבים וילך"
הפטרה: "שוש אשיש"
כה' אלול תש"ע

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

ב"ש	חיפה	ת"א	י"ם	בניסה
18:32	18:32	18:43	18:25	
19:37	19:38	19:38	19:40	יציאה
20:14	20:14	20:14	28:17	ר"ת

הגיגים מפרשת השבוע

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א-לוקיכם ראשיכם שבטיכם... כל איש ישראל" (דברים כ"ט ט)

בפסוק זה, באופן חריג, אנו רואים פירוט של כל שכבות ההנהגה בעם ישראל, "ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם" יחד עם שאר העם, "כל איש ישראל", ואילו בפעמים קודמות היו פניות של משה אל כל העם ללא שום פירוט "וידבר משה אל בני ישראל" (במדבר ט' ד) או פניה אל ההנהגה בלבד "וידבר משה אל ראשי המטות" (במדבר ל' ב) מדוע ההבדל? מסביר ה"אלשיך" הקדוש, שכעת פונה משה ואומר לבני ישראל "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א-לוקיכם", ומשום כך עליכם לדעת ש"לפני ה'" אין הבדלי המעמדות בעם ישראל חשובים כלל, ואי אפשר לקבוע מי חשוב יותר או מי חשוב פחות בעיני ה', ובהחלט יתכן שאדם המוחזק בעינינו כחשוב, ראש או נשיא, כלפי ה' הוא חשוב פחות מאדם אחר המוחזק בעינינו כיהודי פשוט, מכיון שבשמיים החשבונות הם אחרים לחלוטין כפי שנאמר: "עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה" (פסחים ג.) ולכן מה שאנו מגדירים "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם" כל זאת אינו אלא מנקודת מבטינו אנו, כפי שאנו רואים מבחוץ, אולם לגבי ה' אין הדברים כך כלל. לפיכך, בשעה ש"אתם נצבים היום לפני ה' א-לוקיכם" הרי כולכם שוים "כל איש ישראל".

"למען הקים אותך היום לו לעם" (דברים כ"ט יב)

בפרשה זו מדובר על ברית הערבות ההדדית הנכרתת בין בני ישראל, ולכאורה, זה נראה כהכבדה על כלל הציבור ויכול האדם לשאול, מדוע יעשה ה' כה לעבדיו להכביד עליהם ולחייבם במעשה הזולת? אי לכך, בא הכתוב ללמדנו שערבות הדדית זו היא לטובת עם ישראל, "למען הקים אותך לו לעם", ובזכותה תהיה תקומה לעם ישראל, כי לולא הערבות ההדדית הזו, נגיע למצב שהיום יפשע אחד מישראל בעבירה קלה ומחר יחטא בעבירה חמורה, וכך יהיו נשמטים מעדת ישראל הקדושה מעט מעט עד שיפשעו כל ישראל מהיות עם ה', ובה ששעשם הקב"ה ערבים זה לזה יתן כל אחד מהם לב לכל יחיד שיעבור עבירה קלה כבחמורה ובזכות זה ימשיכו להתקיים כעם סגולה, הא למדת שכל מעשה ה' אינו אלא לטובת עם ישראל ולקיומו.

"ובל ה' א-להיך את לבבך" (דברים ל"ו)

חז"ל אמרו "הבא לטהר מסייעין אותו" (שבת קד.), הכתוב מביטחך שתצליח לשוב אל ה' בכל לבבך והוא יעזור לך בכך. אנו מכירים מאז בריאת העולם את המושג של "בחירה חופשית" ויש רשות ביד האדם לעשות כרצונו להיות צדיק או רשע, ואפשרות זו מוזכרת מספר פעמים בתורה שיש לאדם הזכות לבחור בטוב וליהנות מהשכר או לבחור ברע ולהיענש. **הרמב"ן** מסביר שזכות זו קיימת בזמנינו דווקא, אבל בימות המשיח, הבחירה בטוב תהיה לנו דבר טבעי, לב האדם לא יתאוה למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל. וזוהי הכוונה ב"מילה" המוזכרת בפסוק, "ומל ה'". כי המקור לחמדה ולתאוה היא ערלת הלב, והמילה של ערלת הלב משמעותה היא שהלב לא יחמוד ולא יתאוה. ואז ישוב האדם, בתקופת ביאת המשיח, למצב שהיה קודם חטאו של אדם הראשון, שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה רצונו בדבר והפכו. דבר זה מובא גם בנביא: "הנה ימים באים נאם ה' וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה לא כברית אשר כרתי את אבותם... כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל אחרי הימים ההם נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה" (ירמיה לא' ל-לב), וזהו בטול היצר הרע ועשיית הלב באופן טבעי את המעשה הראוי. אף הנביא יחזקאל הביא רעיון זה בנבואתו: "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם... ועשיתי את אשר בחקי תלכו" (יחזקאל ל"ו כו-ז).

לע"נ הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב זצ"ל

לעילוי נשמת יצחק אוהיון בן סולטנא ז"ל

לעילוי נשמת מרים בן חמו בת פלורה ז"ל

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת :

חביבה חיה בנימין בת גורג'ה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
ת.נ.צ.ב.ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"והותירך ה' בכל מעשה ידיך" (דברים ל ט)

בפרשת כי תבא נאמר "והותירך ה' לטובה" אך לא נאמר "בכל מעשה ידיך" כפי שנאמר כאן, ה"משך חכמה" מסביר זאת על פי מחלוקת רבי שמעון בר יוחאי ורבי ישמעאל (ברכות לה:), איך צריך היהודי לנהל את חייו. שרבי שמעון אומר שעל האדם לעסוק כל חייו בתורה ומלאכתו תיעשה על ידי הגויים לפי הכתוב: "ועמדו זרים ורעו צאנכם" (ישעיה סא' ה), ואילו רבי ישמעאל סובר שעל האדם לשלב בין לימוד התורה והעיסוק בפרנסה כפי שאומר הכתוב: "ואספת דגנך" (דברים יא' יד) כלומר בעצמך. ולכן, מי שצדיק גמור ראוי הוא שמלאכתו תיעשה על ידי אחרים, כשיטת רבי שמעון. אך לבעל תשובה, שכבר נשתרש בחטא, אין זה נאה שילך בטל ויעסוק רק ברוחניות, משום שעלול הוא לחזור לסורו. לאדם זה מתאים שיעסוק גם בתורה וגם בפרנסה כשיטת רבי ישמעאל משום שהיגיעה בדרך ארץ עם העיסוק בתורה משכחת את העוון (אבות ב' ב). ולכן בפרשתינו המדברת על מצות התשובה נאמר: "בכל מעשה ידיך".

"בפיך ובלבבך לעשותו" (דברים ל יד)

מסביר רבינו בחיי שהכתוב מזכיר כאן את שלשת הדברים, הפה הלב והמעשה. שכוללים בהם את כל המצות, יש מצות שקיומן תלוי בפה, "בפיך", יש התלויות בלב, "בלבבך", ויש מצות התלויות במעשה, "לעשותו". ועל זה דרשו חז"ל "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א' ב), על התורה זהו "בפיך", ועל העבודה זהו "בלבבך", לפי מה שאמרו חז"ל "איזוהי עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה", וגמילות חסדים זהו "לעשותו". ויש לדעת שהמצות התלויות בלב חשיבותן גדולה ועצומה יותר מהמצות התלויות בדיבור, ולכן אמרו חז"ל "פוסק מדברי תורה לקרא קריאת שמע". ומצות התלויות בדיבור חשיבותן גדולה יותר מהמצות התלויות במעשה, כפי שאמרו חז"ל ש"גדולה תורה יותר מכל הקרבנות כולם" שנאמר: "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" (ויקרא ז), כלומר, שכשלוּמדים תורה אין צורך להקריב קרבנות.

"הן קרבו ימיך למוות" (דברים לא יד)

אמר משה להקב"ה ב"הן קלסתיך שנאמר "הן לה' א-לקיך השמים" (דברים י' יד) וב"הן אתה קונס עלי מיתה, שנאמר: "הן קרבו ימיך למוות"? אמר לו הקב"ה זכור מה שאמרת "והן לא יאמינו לי" (שמות ד' א) (מדרש רבא) מדרש זה צריך ביאור: וכי נקנסה על משה רבינו מיתה רק בגלל שאמר "והן לא יאמינו לי"? מבאר ה"כלי יקר" שאכן, אמת נכון הדבר, שמה שאמר "והן לא יאמינו לי" גרם למשה שנקנסה עליו מיתה, כי מאחר שהעיד משה על ישראל שהם בנים לא אמוץ בם, אם כן, היה על משה לדבר אל הסלע כדי לחזק ידים רפות באמונה, כי אילו לא אמר משה "והן לא יאמינו לי" הייתי אומר שהיו מוחזקים בעיני משה כמאמינים גמורים, ומאחר שהם חזקים באמונה אין הבלד אם ידבר אל הסלע או יכה בו, כי עיקר הטעם של "ודברתם אל הסלע" הוא כדי שילמדו בני ישראל קל וחומר מן הסלע וכמו שנאמר: "יען לא האמנתם בי" (במדבר כ' יב), נאמר "האמנתם" בלשון "מפעיל", שלא גרמתם לישראל שיאמינו בי על ידי הדיבור אל הסלע כי ילמדו ממנו קל וחומר, ואם היה משה מחזיקם בחזקת מאמינים לא היתה אשמתו גדולה כל כך עד שיהיה ראוי לקנוס אותו מיתה אבל מאחר שאמר "והן לא יאמינו לי" הרי החזיקם בחזקת בלתי מאמינים ושהיו צריכים חיזוק באמונה לכן גדלה אשמתו מאד בזה שלא דבר אל הסלע. ולכן נאמר למשה "הן קרבו ימיך למוות" אותו "הן" שאמרת "והן לא יאמינו לי" הוא גרם ל"קרבו ימיך למוות".

הגיגים לחודש אלול

"אני לדודי ודודי לי" (שיר השירים)

רבי שלמה מקרלין אומר שאמנם ידוע לכולם הרמז בפסוק "אני לדודי ודודי לי" שהם ראשי תיבות אלול, אך מסתתר בפסוק זה גם רמז לאופי העבודה הדרושה בחודש אלול, כי מי שיתבונן בפסוק יראה, שסופי התיבות הם ארבעה יודיים, ארבע פעמים האות "יוד", ומרמז שהעיקר הוא, במיוחד בחודש זה, להיות יהודים, "יודיים" ככל האפשר.

"א-ל מלך יושב על כסא רזומים ובתנהג בוזסידות מוּזל עוונות עמו" (מן הסליחות)

בעניין מצות "השבת אבידה" נאמר בגמרא שאם המוצא הוא זקן אשר אין זה לפי כבודו להשיב את האבדה לבעליה, הרי שהוא פטור מלקיים מצוה זו (בבא מציעא ל), אמנם, נאמר שם בגמרא, שאם רצה הזקן למחול על כבודו ולנהוג לפנים משורת הדין יכול הוא להשיב את האבדה, ואין בזה כל אסור. והנה, הקב"ה, רואה את כל אותם יהודים שהתלכלכו בעונותיהם, ואבדו את עצמם בחשך העולם הזה. על פי שורת הדין הוא פטור מלהשיבם אליו, שהרי הוא זקן ואינה לפי כבודו, אך הקב"ה, בחסידותו, נוהג לפנים משורת הדין, ומושיט ידו להשיבם אליו, כפי שאומר דוד המלך: "טוב וישר ה', על כן יורה חטאים בדרך" (תהלים כה' ח), ועל הנהגה זו של הקב"ה אנו אומרים: "מתנהג בחסידות" בזה ש"מוחל עוונות עמו".

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם: ה"ה אשר בן חמו בר מרצדם וה"ה משה טויטו בר אסתר הי"ו

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו יום שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב